

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaromíra Klepše a soudců JUDr. Ing. Viery Horčicové a JUDr. Vladimíra Gabriela Navrátila v právní věci

žalobců: a) nezl. H. A. L.
bytem X,
zastoupená Městskou částí Praha 11,
sídlem Ocelíkova 672/1, Praha 4
b) nezl. P. L. N.
bytem X,
zastoupený Městskou částí Praha 4,
sídlem Antala Staška 2059/80b, Praha 4

proti

žalovanému: Fond ohrožených dětí
Na Poříčí 6
Praha 1

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením žalovaného, který spočíval v rozdělení sourozenců H. A. L. a P. L. N. a neumožnění péče H. A. L. o P. L. N. v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc Klokánek FOD Praha 10 – Štěrboholy v období od 13. 7. 2023 do 11. 8. 2023

takto:

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

- I. Žaloba **se zamítá.**
- II. Žalobci **nemají právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět věci

1. Žalobci a) a b) jsou vietnamskými dětmi, přičemž vůči Čechům často používají jména „A.“ (H. A. L.) a „La.“ (P. L. N.). Dne 28. 6. 2023 vydal Obvodní soud pro Prahu 4 usnesení sp. zn. 14 Nc 33/2023 a 14 Nc 32/2023, kterými nařídil předběžná opatření o umístění sourozenců, tj. žalobců a) a b) a jejich prostřední sestry (nezletilá B. K. L. N. – „Lb.“) do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc Klokánek FOD Praha 10 – Štěrboholy (dále jen „zařízení“), a to na dobu 3 měsíců. Usneseními Městského soudu v Praze č. j. 25 Co 224/2023-73 ze dne 2. 8. 2023 a č. j. 17 Co 242/2023- 117 ze dne 11. 8. 2023 byla následně usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 změněna tak, že návrhy na předběžná opatření se zamítají. Ve dnech 11. 8. 2023 a 17. 8. 2023 pak byli všechny 3 děti ze zařízení žalovaného propuštěny domů. Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 4 čj. 0 P 272/2023 a 50 P a Nc 191/2023 ze dne 5. 9. 2023 bylo následně rozhodnuto i o zastavení řízení o nařízení ústavní výchovy.
2. Žalovaný v zařízení dne 13. 7. 2023 děti - sourozence rozdělil. Tato situace pak trvala až do propuštění dětí ze zařízení, tj. cca 1 měsíc. Dne 5. 8. 2023 podala matka dětí na výše uvedený zásah žalovaného stížnost u ředitelky zařízení. Ředitelka skutečnost rozdělení dětí potvrdila, nezákonnost postupu neuznala, jako důvod postupu označila ochranu nezletilé H. A. L. před zátěží působenou péčí o jejího bratra.
3. Žalobci jsou v žalobě (kterou jako zákonný zástupce podala jejich matka) toho názoru, že dle ustanovení § 20 odst. 1 písm. d) zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy mají děti právo na společné umístění se svými sourozenci, nebrání-li tomu závažné okolnosti ve vývoji a vztazích sourozenců. Obdobně pak vyplývá právo na společné umístění dětí z ustanovení § 4 odst. 4 téhož zákona, dle kterého se sourozenci umísťují do jedné rodinné skupiny v dětském domově. Tato ustanovení, která konkretizují obecnou zásahu ochrany rodiny zakotvenou v ústavním pořádku ČR, jsou dle názoru žalobců aplikovatelná i na výkon předběžných opatření. K tomu přistupuje ještě psychologický aspekt. Nezletilý P. L. N. byl v době umístění do zařízení žalovaného teprve dvouletý, tudíž velmi zranitelný v situace oddělení od své matky. Potřeboval péči své starší sestry, která navíc byla o něj do určité míry zvyklá pečovat i z domova. A právě této péči nahrazující péči matky se žalovaný rozhodl zamezit, což je podle žalobců z vývojově psychologického hlediska zcela absurdní.
4. Podle žalobců mělo být o věci rozhodováno ve správním řízení (viz ustanovení § 36 zákona o výkonu ústavní výchovy *a contrario*), žalovaný nejenže o věci ve správním řízení nerozhodl, nýbrž vůbec nevydal žádné formalizované rozhodnutí. U Městského soudu v Praze se proto žalobci v řízení o žalobě podle § 82 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), domáhají deklarace nezákonnosti tohoto jednání žalovaného.

II. Vyjádření žalovaného

5. Žalovaný v postavení zřizovatele zařízení (původně žalovaného) ve vyjádření ze dne 1. 12. 2023 shrnul, že byl případ veden dle platných standardů kvality Fondu ohrožených dětí. S matkou byl po umístění dětí 28. 6. 2023 dohodnout termín návštěvy a konzultace dne 29.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

6. 2023, to za účasti překladatelky. S matkou byla situace dětí prokonzultována, byla seznámena s odjezdem dětí na tábor dne 30. 6. 2023, neprojevila nesouhlas. La. na tábor neodjel z důvodu nízkého věku, o jeho potřeby bylo postaráno, matka jej navštěvovala každý den. Děvčatům se na táboře líbilo, našly si tam kamarádky. Po návratu „A.“ nahrazovala u La. péči matky, fyzicky ji to vyčerpávalo, La. tuto péči po A. navíc vyžadoval a po přestěhování na byt to vyžadoval od sestry Lb.
6. A. proto byla dne 13. 7. 2023 umístěna na jiný byt, bylo to s ní probráno, byl jí sdělen důvod, nic proti tomu nenamítala. Byla poučena, že kdykoliv může bratra navštívit, to však nevyužila, o návštěvu zájem neměla, na sourozence se neptala, projevila negativní vztah k Lb. Děti se vídaly i tak na zahradě anebo při návštěvách matky v zařízení. La. po rozdělení učinil pokrok, co se týče samostatnosti a vstřícnosti vůči zaměstnancům zařízení. Není běžné, aby se děti staraly o své sourozence, péči vykonává zařízení, nikoliv děti. A. byla propuštěna 11. 8. 2023, La. a Lb. byli propuštěni 17. 8. 2023, matka se během propouštění dětí usmívala a všem se klaněla a děkovala.
7. Žalobci k vyjádření žalovaného neučinili žádnou repliku.

III. Dosavadní postup Městského soudu v Praze

8. Městský soud v Praze usnesením ze dne 8. 1. 2024 spojil ke společnému projednání řízení o žalobě matky dětí, která se rovněž domáhala deklarace nezákonnosti tohoto zásahu a které bylo vedeno pod sp. zn. 10 A 125/2023 a řízení o žalobě žalobců a) a b), které bylo vedeno pod sp. zn. 10 A 127/2023. Současně poučil žalobce o svém právním názoru, že ve věci má být žalovaným Fond ohrožených dětí, jakožto zřizovatel zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc a osoba pověřená k poskytování sociálně právní ochrany dětí (§ 39 odst. 2 a § 48 zákona o sociálně právní ochraně dětí). Vyzval proto žalobce, kteří původně jako žalovaného označili přímo zařízení, aby v souladu s tímto právním názorem upravili označení žalovaného. Žalobci tak učinili dne 16. 1. 2024.
9. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 6. 2. 2024, č. j. 10 A 125/2023- 79, odmítl žalobu matky dětí (výrok I.), žalobu žalobců a) a b) zamítl (výrok II.), výroky III. a IV. rozhodl o nákladech řízení, výrokem V. rozhodl o vrácení soudního poplatku za žalobu matky, která byla výrokem I. odmítnuta.
10. Městský soud nejprve shledal, že žalovaný působí jako poskytovatel sociálně-právní ochrany na základě pověření ministerstva práce a sociálních věcí (§ 39 odst. 2 a § 48 zákona o sociálně právní ochraně dětí). Podle názoru soudu dále zařízení žalovaného svým opatřením stanovilo režim pobytu dětí v zařízení, přičemž toho opatření není rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. Proto proti tomuto úkonu je tedy přípustná ochrana žalobou na ochranu před nezákonným zásahem pokynem nebo donucením podle § 82 s. ř. s. (srov. body 17-31 rozsudku městského soudu).
11. Co se týče žaloby matky obou žalobců, soud poté shledal, že jednání žalovaného nebylo zásahem do jejích práv. Tvrzení obsažená v žalobě matky by tak ani v případě prokázání své pravdivosti nemohla být ze své povahy zásahem ve smyslu § 82 s. ř. s. Soud proto žalobku matky obou žalobců odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.
12. Při posuzování zákonnosti zásahu do práv žalobců – sourozenců způsobeného jejich rozdělením soud vycházel z ustanovení § 20 odst. 1 zákona o ústavní výchově. Konkrétně posuzoval otázku, zda byly závažné okolnosti ve vývoji a vztazích sourozenců, které by naopak bránily společnému umístění sourozenců. Vycházejí z obsahu správního spisu

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

žalovaného a ze žaloby, jejíž obsah podle názoru soudu nijak relevantně nezpochybnil podklady správního spisu, soud poté dospěl k závěru, že opatřením ředitelky zařízení sice nepochybně došlo k zásahu do sourozeneckých vazeb, bylo to však úměrné tomu, že sama nezletilá sestra na úkor svého fyzického a psychického stavu suplovala pečovatelskou úlohu matky, čímž byla nepochybně negativně zasažena do svých práv více, než tím, že byla od bratra oddělena a péče o něj byla přitom zajištěna zařízením – proti úrovni této péče ze strany zařízení matka jinak nic konkrétního nenamítla. Oddělení dětí pak znamenalo tolik, že péči o La. nahrazující péči matky zajistilo zařízení, nikoliv navíc i jeho nezletilá sestra. Sourozenci byli po oddělení stále umístěni ve stejném zařízení, bylo jen na nich, zda využijí vzájemný kontakt. Sourozenecké vazby se tedy opatření ředitelky nijak intenzivně a negativně nedotklo. Dle správního spisu však A. kontaktů se svými sourozenci mimo návštěv matky v zařízení nijak nevyužila, není tedy pravdou tvrzení matky, že by jim byl kontakt umožněn jen na dobu návštěv rodičů v zařízení. La. po oddělení učinil pokroky (úměrně s přihlédnutím ke svému nízkému věku) v samostatnosti a v rozvoji sociálních vazeb. Po oddělení dětí (resp. neumožnění dětem bydlet spolu) byla péče o nezletilého La. zajištěna právě zařízením, které je k tomu povoláno zákonem o sociálně právní ochraně. Toto oddělení v konečném důsledku prospělo i jeho rozvoji a samo o sobě nijak zásadně negativně nezasáhlo sourozenecké vazby žalobců a) a b). Podle názoru soudu zařízení učinilo opatření přiměřené okolnostem a potřebám obou dětí.

13. Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 13. 8. 2024, č. j. 9 Ads 71/2024 – 51, ke kasační stížnosti žalobců a) a b) zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ve výrocích II a IV., tj. ve výrocích, v níž byla zamítnuta jejich žaloba proti zásahu žalovaného a bylo rozhodnuto o nákladech tohoto řízení. Odmítl pak kasační stížnost žalobců a) a b) proti výrokům I., III. a V. rozsudku, jimiž městský soud odmítl žalobu matky, rozhodl o nákladech této části společného řízení a o vrácení soudního poplatku matce za odmítnutou žalobu. Výroky III., IV. a V. pak Nejvyšší správní soud zastavil řízení o kasační stížnosti matky, neboť ta kasační stížnost vzala zpět, rozhodl i o nákladech řízení o této kasační stížnosti a o vrácení části soudního poplatku matce za kasační stížnost, kterou vzala zpět (blíže pak viz. body 18 a 19 rozsudku Nejvyššího správního soudu). Tímto rozsudkem tedy skončilo řízení o žalobě matky proti uvedenému zásahu v návaznosti na to, že tuto žalobu městský soud odmítl. V řízení o žalobě proti uvedenému zásahu jsou tak žalobci nadále již jen nezletilé děti A. a La. - nyní označení jako žalobci pod písmeny a) a b).
14. Nejvyšší správní soud se ztotožnil s městským soudem v tom, že žaloba žalobců je projednatelná ve správním soudnictví. Ve shodě s městským soudem konstatoval, že důvody pro oddělení vyplývají z § 42aa odst. 2 písm. a) zákona o sociálně právní ochraně dětí ve spojení s § 20 odst. 1 písm. d) zákona o výkonu ústavní výchovy. Vyložil, že společným umístěním sourozenců ve smyslu § 20 odst. 1 písm. d) zákona o výkonu ústavní výchovy nelze rozumět jen umístění v jednom zařízení, nýbrž v případě jeho dalšího vnitřního členění také v jedné nižší organizační jednotce tohoto zařízení. Výjimku ze společného umístění je třeba vykládat restriktivně. Vyložil, že oddělení je prostředek *ultima ratio*, okolnosti musí bránit společnému soužití sourozenců, jde o vyjádření nejlepšího zájmu dítěte. Ustanovení § 20 odst. 1 písm. d) zákona o výkonu ústavní výchovy umožňuje rozdělení sourozenců umístěných do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc pouze za jediným účelem - je jím zájem nezletilého dítěte na ochraně před možnými závažnými následky, které by pro něj mohlo mít společné umístění sourozenců s ohledem na jejich dosavadní vývoj a vzájemné vztahy. Byl tedy toho názoru, že teprve nejlepší zájem dětí mohl odůvodnit opatření žalovaného – rozdělení dětí.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

15. Nejvyšší správní soud v této souvislosti poté zdůraznil, že se na rozhodování městského soudu v dané věci uplatní obecné požadavky vyplývající ze základního práva na soudní ochranu zaručeného v čl. 36 odst. 1 Listiny, včetně požadavků vztahujících se k dokazování a odůvodnění soudního rozhodnutí. Nejvyšší správní soud nadto zdůraznil povinnost zohlednit nejlepší zájem dítěte. V této souvislosti má význam především čl. 12 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte. To znamená především, že nezletilý, který je schopen formulovat své vlastní názory, má být slyšen v každém soudním nebo správním řízení, které se jej týká. Názor dítěte je zásadním vodítkem, byť nikoli jedinou skutečností, kterou musí soud nebo správní orgán posuzovat při zjišťování jeho nejlepšího zájmu. To platí zejména v případě existence protichůdných zájmů, jako je tomu v nyní posuzované věci. Povinnost zjistit názor nezletilého neplatí absolutně a lze od ní upustit, je-li to v nejlepším zájmu dítěte či není-li to fakticky možné.
16. Kasační soud nepřisvědčil postupu městského soudu v tom, že nezjišťoval názor především A., jejíž výslech byl naprosto stěžejní, neboť jen ona sama totiž nejlépe ví, zda pro ni byla péče o mladšího bratra neúnosnou zátěží, nebo něčím naprosto přirozeným, na což byla zvyklá z domova. Vznik újmy A. v souvislosti s péčí o bratra netvrdil žádný z účastníků. Ve vztahu k La. Nejvyšší správní soud vytkl městskému soudu, že vyšel pouze ze stanoviska žalovaného a nezabýval se dalšími možnými indiciemi. Podle Nejvyššího správního soudu městský soud přehlédl části zprávy ze dne 13. 7. 2023, ze kterých žalobci dovozovali možnou zaujatost žalovaného. Rovněž soud do svého rozsudku nepromítl stížnost matky ze dne 5. 8. 2023, která rozvíjí předloženou žalobní argumentaci.
17. Uvedené rozpory mezi skutkovými zjištěními městského soudu a provedeným dokazováním mají podle Nejvyššího správního soudu za následek, že nebyl řádně zjištěn nejlepší zájem žalobců a) a b). Teprve jejich nejlepší zájem mohl dostatečně odůvodnit opatření žalovaného, který A. a La. v době umístění do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc rozdělil a neumožnil jim společně bydlet v jednom bytě. Neplyne-li z konkrétních okolností něco jiného, pak nelze v tom, že se A. v době, kdy byla společně s La. umístěna v zařízení, podílela na péči o něj, a že La. vyžadoval její přítomnost a péči, spatřovat nic nežádoucího, natožpak opodstatňujícího zásah žalovaného. Jestliže starší sestra pociťuje odpovědnost za mladšího bratra za situace, kdy se oba ocitli nuceně mimo obvyklé rodinné prostředí, a bez dalšího mu pomáhá během pobytu v zařízení, pak na tuto pomoc nelze primárně nahlížet jako na zátěž existující nad rámec povinností jiných dětí umístěných v zařízení. Tato pomoc a vzájemná přítomnost obou sourozenců naopak zmírňuje následky tohoto nuceného umístění do osobní sféry každého z nich. Pocit odpovědnosti za druhého a vzájemná podpora jsou nakonec přirozenou součástí rodinných vztahů, byť se jejich projevy mohou v každém jednotlivém případě lišit.
18. Po vrácení věci k Městskému soudu v Praze žalobci a ani žalovaný ve věci přes výzvu neuplatnili žádné procesní stanovisko. Soud usnesením ze dne 15. 11. 2024, č. j. 10 A 125/2023 – 134, ustanovil žalobcům navzájem odlišné kolizní opatrovníky; to jednak z důvodu možné kolize zájmů zákonného zástupce – matky – a nezl. žalobců a možné vzájemné kolize zájmů žalobců. Soud ustanovil kolizní opatrovníky sám, aniž by o ustanovení zástupců žádal opatrovníkový soud (a řízení mezi tím přerušil). To pro povahu věci, kdy řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem je přednostní řízení a městský soud po vrácení věci Nejvyšším správním soudem a při předchozí procesní pasivitě žalobců nezjistil žádné aktuální stanovisko či důkazní návrhy žalobců, které by jakkoliv přispěly k předmětu sporu.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

19. Ve dnech 12. 2. 2025, 5. 3. 2025 a 15. 4. 2025 se k věci vyjádřili kolizní opatrovníci žalobců.
20. Městská část Praha 11 (kolizní opatrovník A.) uvedla, že podle jejího názoru postup zařízení žalovaného nebyl v rozporu s nejlepším zájmem dětí. Matka dětí si svoje rodičovské povinnosti plní pravděpodobně velmi nestandardně. Užívané výchovné metody, jako je tělesné trestání dětí, přenášení povinností matky při péči o nezl. La. na nejstarší, tehdy třináctiletou sestru, však jsou v rozporu se zájmem dětí.
21. Městská část Praha 4 (kolizní opatrovník La.) nejprve zdůraznila, že přestože bylo předběžné opatření zrušeno, i tak byl následně pravomocným rozsudkem nad výchovou nařízen soudní dohled, což o jistém pochybení v péči matky o děti svědčí. Poukázala na problematickou spolupráci s rodinou, s kolizním opatrovníkem – Městskou částí Praha 11 a s Dětským krizovým centrem. V danou chvíli tedy nebylo možné posoudit, nakolik nezl. La. jeho rozdělení od sourozenců psychicky ovlivnilo, zda došlo k tak zásadnímu pochybení, které by se tak zásadně negativně odrazilo v jejich psychickém stavu. Dle vyjádření žalovaného šlo o opatření technického rázu, kdy bylo starším dětem umožněno odjet na letní tábor a nejmladšímu La. byla zajištěna péče v jiné rodinné skupině. V pozdější zprávě ze dne 10. 4. 2025 kolizní opatrovník (vycházející z osobní návštěvy a ze zprávy školského zařízení) soudu zaslal zprávu o La., o jeho vztazích a adaptaci v mateřské školce, z níž mj. vyplývá, že La. dostatečně nezná český jazyk.

IV. Jiný soudní rok a jednání ve věci

22. Městský soud v Praze, jsa vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, shledal, že dosavadní procesní podání nezletilých účastníků včetně těch, která jejich jménem učinili kolizní opatrovníci, nevedla k zjištění rozhodných okolností o pobytu žalobců v zařízení žalovaného, k objasnění důvodů pro rozdělení dětí a ani k tomu, jaký byl nejlepší zájem dětí.
23. Ve dnech 26. 5. a 28. 5. 2025 proto na jiném soudním roku postupně provedl výslech obou nezl. žalobců – nezl. La. v prostředí Mateřské školy X a nezl. A. v prostředí Gymnázia X.
24. Ve věci se konalo první jednání dne 24. 6. 2025. Na něm procesní strany setrvaly na svém dosavadním postoji, k věci se nevyjádřily.
25. Soud na jednání provedl dokazování svědeckými výslechy „pečujících tet“ E. N., J. R., psychologky zařízení Mgr. I. Č., klíčové sociální pracovnice Bc. V. D., DiS a ředitelky zařízení Mgr. P. V.
26. Soud neprováděl dokazování spisem žalovaného o průběhu pobytu žalobců v zařízení. Správní spis přitom obsahuje i podklady, kterých se dovolávali žalobci ve své žalobě (návrh, nařízení a zrušení resp. zamítnutí předběžných opatření o umístění dětí v zařízení žalovaného). Správním spisem se dokazování neprovádí (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008-117, č. 2383/2011 Sb. NSS). Ostatně Nejvyšší správní soud z těchto podkladů ve svém rozsudku rovněž vycházel, aniž by shledal potřebu jimi provádět dokazování. Důkaz usnesením Obvodního soudu pro Prahu 4 čj. 0 P 272/2023 a 50 P a Nc 191/2023 ze dne 5. 9. 2023 o zastavení řízení o nařízení ústavní výchovy je pak nadbytečný pro předmět projednávané věci, v níž je hodnocena zákonnost zásahu žalovaného v období od 13. 7. do 11. 8. 2023, tj. před zastavením řízení o nařízení ústavní výchovy

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

27. Druhé jednání ve věci se konalo dne 26. 8. 2025.
28. Na něm soud provedl důkaz relevantními částmi denních záznamů o průběhu umístění A., La. i Lb.
29. Zástupce žalobkyně a) na tomto jednání k věci uvedl tolik, že bylo zcela v pravomoci žalovaného rozhodnout o rozdělení dětí, které byly svěřeny do jeho péče, zásadní újmu v rozdělení dětí do dvou bytů neshledal, poukázal na to, že péče byla La. poskytnuta pečujícími tetami. Současně dal podnět k tomu, aby městský soud požádal opatrovnícký soud, nechť schválí žalobu a rozhodne, zda je žaloba v zájmu nezletilého dítěte. Uvedl, že žalobou může být zatíženo dítě, které nese riziko sporu a případné náklady neúspěšného sporu.
30. Zástupce žalobce b) rovněž zdůraznil, že žalobu nepodával, jeho úlohou bylo v řízení hájit nejlepší zájem dítěte. Z provedeného dokazování podle zástupce však nevyplývá, že by La. utrpěl rozdělením psychickou újmu.
31. Žalovaný ve vyjádření uvedl, že vše, co činí, je v zájmu dětí i sourozenců. V řízení bylo prokázáno, že rozhodnutí bylo třeba učinit za A., protože by jinak měla problém s matkou. Poukázal znovu na to, že vše bylo prodiskutováno.

V. Posouzení věci Městským soudem v Praze

32. Podle § 82 s. ř. s. každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen „zásah“) správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.
33. Ochranu podle § 82 a násl. s. ř. s. může soud poskytnout jen tehdy, jsou-li kumulativně splněny podmínky, aby žalobce byl přímo (1. podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem, pokynem nebo donucením („zásahem“ v širším smyslu) správního orgánu, které nejsou rozhodnutím (4. podmínka), a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo (5. podmínka). Není-li byt jen jediná z uvedených podmínek splněna, nelze žalobci ochranu podle § 82 a násl. s. ř. s. poskytnout (k tomu viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 3. 2008, č. j. 2 Aps 1/2005 - 65, č. 603/2005 Sb. NSS).
34. Zásah žalovaného v projednávané věci skončil tím, že žalobci a) a b) byli předáni do péče matky postupně ve dnech 11. 8. a 17. 8. 2023. Jedná se tedy o zásah, který již skončil a žalobci se domáhají toliko deklarace nezákonnosti tohoto zásahu. Podle § 87 odst. 1 s. ř. s. soud rozhoduje na základě skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí; rozhoduje-li soud pouze o určení toho, zda zásah byl nezákonný, vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době zásahu.
35. Výchozí otázky, tj. že městskému soudu svědčí pravomoc o věci rozhodnout, že žalovaný v dané věci učinil své opatření o rozdělení dětí jako orgán veřejné správy, či o povaze tohoto opatření ředitelky jako faktického úkonu nikoliv rozhodnutí dle § 65 odst. 1 s. ř. s., posoudil městský soud již v předchozím rozsudku ze dne 6. 2. 2024, č. j. 10 A 125/2023 – 79. S jeho úvahami se poté ztotožnil Nejvyšší správní soud v bodech 23 a 24 svého rozsudku ze dne 13. 8. 2024, č. j. 9 Ads 71/2024 – 51. Městský soud proto nyní na tyto úvahy pro stručnost již jen odkazuje. Sporná pak není ani otázka přípustnosti žaloby podle § 85 s. ř. s. či její včasnost. Také tyto otázky posoudil městský soud již v rozsudku ze dne 6. 2. 2024, č. j. 10 A 125/2023

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

– 79 a i v tomto případě proto odkazuje na tyto své již dříve vyslovené závěry, na nichž setrvává a u nichž neshledal žádný důvod na nich cokoliv měnit.

36. Městský soud v Praze rovněž neshledal důvod přerušit řízení a vyvolat řízení u opatrovnického soudu k tomu, zda byla žaloba vůbec podána matkou v zájmu dětí. Ani městskému soudu a ani Nejvyššímu správnímu soudu totiž v průběhu řízení nevznikly žádné pochybnosti o tom, že bylo v zájmu dětí domáhat se u soudu ochrany před zásahem, který byl způsoben jejich rozdělením v zařízení. Nejvyšší správní soud se přitom v rozsudku ze dne 13. 8. 2024, č. j. 9 Ads 71/2024 – 51, detailně zabýval mj. otázkou zájmu a zjišťování názoru dětí v soudním řízení, a rovněž implicitně aproboval, že jsou splněny procesní podmínky k věcnému projednání žaloby. O tom, že žaloba byla podána matkou v zájmu dětí tedy podle názoru městského soudu nevznikly žádné pochyby.
37. Pro úplnost městský soud znovu shrnuje, že žalobu matky obou nezletilých žalobců výrokem I. rozsudku ze dne 6. 2. 2024, č. j. 10 A 125/2023 – 79 odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. pro absenci myslitelného dotčení práv matky žalobců zásahem žalovaného. Svou kasační stížnost proti tomuto rozsudku vzala matka nakonec zpět a kasační stížnost obou nezletilých žalobců proti výroku I. o odmítnutí žaloby matky a na tom závisícím výrokům o nákladech řízení III a V. Nejvyšší správní soud odmítl rozsudkem ze dne 13. 8. 2024, č. j. 9 Ads 71/2024 – 51. Účastníky řízení o žalobě na ochranu před tvrzeným nezákonným zásahem žalovaného jsou tak nyní již jen nezletilé děti A. a La. – žalobci a) a b).

Jednání žalovaného jako zásah do práv dětí

38. Usneseními Obvodního soudu pro Prahu 4 dne 28. 6. 2023, č. j. 14 Nc 33/2023 – 39 a č. j. 14 Nc 32/2023 – 36 byly do zařízení žalovaného umístěny nezletilé děti H. A. L. (tj. „A.“), B. K. L. N. („Lb.“) a P. L. N. („La.“). Na základě usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 10. 8. 2023, č. j. 14 Nc 33/2023 – 103 (navazující na usnesení městského soudu ze dne 2. 8. 2023, č. j. 25 Co 224/2023 -73) bylo zrušeno předběžné opatření ze dne 28. 6. 2023, č. j. 14 Nc 33/2023 – 33 a dne 11. 8. 2023 tak byla ze zařízení propuštěna „A.“. Usnesením Městského soudu v Praze ze dne č. j. 17 Co 242/2023 – 117 bylo změněno a tím zamítnuto předběžné opatření obvodního soudu ze dne 28. 6. 2023, č. j. 14 Nc 32/2023 – 36; ze zařízení žalovaného tak dne 17. 8. 2023 byli propuštěni „Lb.“ a „La.“.
39. Soud předesílá, že žalobci byli do zařízení žalovaného umístěni rozhodnutími civilních soudů, které soudům ve správním soudnictví nepřislušní přezkoumávat. Úkolem městského soudu jako soudu ve správním soudnictví tak je posoudit zákonnost rozdělení žalobců po umístění v zařízení.
40. Žalobci a) a b) tedy napadají opatření žalovaného, spočívající v rozdělení těchto dětí v době umístění v zařízení a v neumožnění péče nezletilé sestry „A.“ o dvouletého „La.“. O tom, že úkonem žalovaného, který byl proti nim zaměřen přímo a nebyl rozhodnutím, byli žalobci a) a b) zkráceni na svých právech, podle názoru soudu není spor, což ostatně shledal i Nejvyšší správní soud v bodě 24 rozsudku ze dne 13. 8. 2024, č. j. 9 Ads 71/2024 – 51. Byly tak naplněny podmínky 1, 2, 4 a 5 výše uvedeného algoritmu nezákonnosti zásahu.
41. Podle § 42aa odst. 2 písm. a) zákona o sociálně právní ochraně platí, že pro výkon rozhodnutí soudu podle odstavce 1, tj. mj. předběžného opatření podle § 924 občanského zákoníku, což je případ obou žalobců, platí s ohledem na specifické potřeby svěřených dětí obdobně ustanovení zákona o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

zařízeních o právech a povinnostech dětí umístěných ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy.

42. Podle § 20 odst. 1 písm. d) zákona o ústavní výchově ve znění účinném do 31. 12. 2024 poté platí, že dítě s nařízenou ústavní výchovou má právo na společné umístění se svými sourozenci, nebrání-li tomu závažné okolnosti ve vývoji a vztazích sourozenců.
43. Podle § 20 odst. 1 písm. d) zákona o ústavní výchově ve znění účinném od 1. 1. 2025 platí, že dítě s nařízenou ústavní výchovou má právo na společné umístění se svými sourozenci, nebrání-li tomu závažné okolnosti ve vývoji a vztazích sourozenců, to neplatí v případě dítěte do dovršení 3 let, ledaže je společné umístění se sourozenci v nejlepším zájmu dítěte do dovršení 3 let z důvodu zachování sourozeneckých vazeb.
44. S účinností zákona č. 242/2024 Sb., bude od 1. 1. 2028 do budoucna platit podle § 20 odst. 1 písm. d) zákona o ústavní výchově, že dítě s nařízenou ústavní výchovou má právo na společné umístění se svými sourozenci, nebrání-li tomu závažné okolnosti ve vývoji a vztazích sourozenců, to neplatí v případě dítěte do dovršení 7 let, ledaže je společné umístění se sourozenci v nejlepším zájmu dítěte do dovršení 7 let z důvodu zachování sourozeneckých vazeb.
45. Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 13. 8. 2024, č. j. 9 Ads 71/2024 – 51, vyložil, že právo dítěte na společné umístění se svými sourozenci v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc podle § 42aa odst. 2 písm. a) zákona o sociálně-právní ochraně dětí ve spojení s § 20 odst. 1 písm. d) zákona o výkonu ústavní výchovy má ústavní rozměr. Právo na ochranu před neoprávněnými zásahy do rodinného života zaručené v čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 8 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluvy“), jakož i ochrana rodiny zaručená v čl. 32 odst. 1 Listiny, totiž nedopadají jen na vztahy mezi manžely nebo vztahy rodičů a dětí, nýbrž i na některé širší příbuzenské vazby, byť míra ochrany u nich nemusí být stejná a odvíjí se od konkrétních okolností. Mezi tyto širší příbuzenské vazby patří i vztahy mezi sourozenci. Ze základního práva na rodinný život vyplývají např. omezení, která se týkají rozdělení nezletilých sourozenců [např. rozsudek pléna Evropského soudu pro lidská práva (dále též „ESLP“) ze dne 24. 3. 1988, ve věci *Olsson proti Švédsku* (č. 1), č. 10465/83, bod 81, nebo rozsudek ESLP ze dne 26. 2. 2002, ve věci *Kutzner proti Německu* č. 46544/99, bod 77]. Povinnost orgánů veřejné moci respektovat tento vztah je zvlášť významná, jde-li o nezletilé sourozence žijící v jedné domácnosti. Nucené rozdělení sourozenců je způsobilé narušit blízkou vazbu mezi nimi, která v období jejich dětství a dospívání spoluutváří jejich rodinné prostředí, přispívá k vzájemné důvěře a podpoře a v mnoha směrech ovlivňuje jejich vývoj. Negativní následky narušení této vazby si nezletilé dítě v okamžiku, kdy je odděleno od svého sourozence, nemusí uvědomovat.
46. Nejvyšší správní soud doplnil, že společným umístěním sourozenců ve smyslu § 20 odst. 1 písm. d) zákona o výkonu ústavní výchovy nelze rozumět jen umístění v jednom zařízení, nýbrž v případě jeho dalšího vnitřního členění také v jedné nižší organizační jednotce tohoto zařízení. Účelem tohoto ustanovení je zajištění skutečné vzájemné přítomnosti sourozenců v průběhu pobytu v zařízení. V této souvislosti lze poukázat na § 4 odst. 4 zákona o výkonu ústavní výchovy, který vymezuje rodinné skupiny jako základní organizační jednotky v dětském domově tak, aby každou z nich tvořilo nejvíce 8 dětí. Pravidlem, byť nikoli bezvýjimečným, je zařazení sourozenců do jedné rodinné skupiny. Obdobně musí být

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

postupováno i při zařazení do nižších organizačních jednotek v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

47. Výjimku ze společného umístění, kterou mohou podle § 20 odst. 1 písm. d) zákona o výkonu ústavní výchovy odůvodnit jen „závažné okolnosti ve vývoji a vztazích sourozenců“, je třeba vykládat restriktivně. Tyto okolnosti musí „bránit“ společnému umístění sourozenců, tedy je vůbec neumožňovat (např. situace, kdy mezi sourozenci dochází k týrání, manipulaci či sexuálnímu zneužívání). Dostatečným důvodem ale není, že se rozdělení sourozenců jeví být z nějakého důvodu toliko vhodnější. Obdobně jako v případech, kdy je dotčen vztah rodiče a dítěte, musí jít o krajní prostředek neboli prostředek *ultima ratio*, k němuž lze přistoupit až po náležitém zvážení, že jiná mírnější alternativní opatření na podporu rodiny by nebyla dostatečná [srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 7. 2010, sp. zn. IV. ÚS 2244/09 (N 146/58 SbNU 227), bod 43, nebo ze dne 19. 6. 2018, sp. zn. III. ÚS 1265/16 (N 114/89 SbNU 723), bod 44]. Vždy je třeba vycházet z toho, že společné umístění sourozenců má být výchozím stavem, a teprve konkrétní okolnosti mohou odůvodnit, že takovéto umístění není v zájmu některého ze sourozenců.
48. Nejvyšší správní soud tedy shrnul, že ustanovení § 20 odst. 1 písm. d) zákona o výkonu ústavní výchovy umožňuje rozdělení sourozenců umístěných do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc pouze za jediným účelem. Je jím zájem nezletilého dítěte na ochraně před možnými závažnými následky, které by pro něj mohlo mít společné umístění sourozenců s ohledem na jejich dosavadní vývoj a vzájemné vztahy. Ve své podstatě jde o vyjádření povinnosti zohlednit nejlepší zájem dítěte, která vyplývá z čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte. Při rozdělení nezletilých sourozenců žijících v jedné domácnosti platí, že jde o závažný zásah do jejich základních práv, který se musí opírat o dostatečně pádné argumenty motivované zájmem dítěte. Nejlepší zájem dítěte musí být stěžejním hlediskem, který je soud (či jakýkoli jiný orgán veřejné moci) při posouzení přiměřenosti zásahu povinen zkoumat, a to z úřední povinnosti [srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 19. 4. 2001, sp. zn. IV. ÚS 695/2000 (N 66/22 SbNU 83), nebo ze dne 30. 12. 2014, sp. zn. I. ÚS 1554/14 (N 236/75 SbNU 629), body 23 a 24; dále rozsudek ESLP ze dne 7. 8. 1996, ve věci *Johansen proti Norsku*, č. 17383/90, bod 64, nebo rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 13. 7. 2000, ve věci *Scozzari a Giunta proti Itálii*, č. 39221/98 a 41963/98, bod 201].
49. Jakkoliv je uvedeným právním názorem Nejvyššího správního soudu v dalším řízení vázán (§ 110 odst. 3 s. ř. s.), městský soud předesílá, že uvedený výklad představuje obecné teze, východiska a právní rámec, kterými je městský soud povinen se v projednávané věci nadále řídit. Nejvyšší správní soud však v žádném případě ještě neučinil jakýkoliv závazný skutkový či právní závěr o zákonnosti rozdělení žalobců. Naopak v bodě 44 svého rozsudku sám vyložil, že závěr městského soudu o zákonnosti zásahu žalovaného je za dosavadních skutkových zjištění předčasný. A právě doplnění skutkového stavu, který umožní posouzení zákonnosti zásahu (zejména zjištění názoru žalobců) pak uložil soudu do dalšího řízení.
50. Nejvyšší správní soud se přitom vyjádřil k vhodnosti rozdělení dětí jen obecně a k takovým vybraným situacím, kdy jejich společné umístění nebylo možné pro zcela zásadní narušení vazeb mezi sourozenci. Z toho však rovněž nelze podle názoru městského soudu vyvozovat obecný závěr, že vhodné je rozdělení sourozenců podle § 20 odst. 1 písm. d) zákona o ústavní výchově pouze tehdy, jsou – li tu takové obdobně závažné okolnosti, jak je vylíčil Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku. Z jejich povahy vyplývá, že právě rozdělení dětí, tak aby nebyly nadále ve styku, bude v takové situaci jistě tím nejlepším východiskem. Podle názoru městského soudu však může být rozdělení odůvodněno i jinými okolnostmi, které jsou však

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

méně intenzivní. Nepochybně totiž mohou nastat ve vývoji a vzájemných vztazích sourozenců i takové skutečnosti, které přestože nejsou až tak závažné, mohou přesto společné umístění sourozenců postihnout natolik, že to bude prakticky nemožné. Rozdělení a např. omezený, nikoliv znemožněný, styk rozdělených sourozenců umístěných v totožném zařízení, pak podle názoru soudu může dle okolností představovat rovněž vhodné opatření, které přesto bude odůvodněno nejlepším zájmem dětí či jen některého z nich.

51. Spornou je tedy v projednávané věci ta otázka, zda zde byly závažné okolnosti ve vývoji a vztazích sourozenců žalobců a) a b), které by bránily společnému umístění sourozenců. Městský soud při absenci dostatečně konkrétních a relevantních žalobních tvrzení, které by rozporovaly jak průběh umístění dětí v zařízení, tak okolnosti, které vedly k rozdělení dětí, a současně za předpokladu, že podle názoru Nejvyššího správního soudu pouze obsah správního spisu pro skutkové závěry nepostačí, přistoupil k došetření skutkového stavu. Zaměřil se přitom na zjištění rozhodných okolností o pobytu dětí v zařízení a na zjištění těch důvodů, které vedly žalovaného k opatření o rozdělení žalobců. To zejména se za účelem zodpovězení otázky, zda zjištěné důvody, které vedly k rozdělení dětí, představovaly nejlepší zájem dětí – nezletilých žalobců.
52. Žalobkyně a) při svém výslechu vypověděla, že k umístění došlo, když jí bylo 13 let, k rozdělení pak zhruba týden po příjmu. Při příjmu hovořila s paní ředitelkou, probírala s ní pravidla Klokánku. Doma se stará především sama o sebe, mamince pomáhá, když je to potřeba, ale to není často. Poukázala na to, že v Klokánku jí pracovnice vyhrožovaly, že např. půjde „na psychárnu“, to protože nejedla. Umístění s bratrem špatně snášeli, bylo to pro něj všechno nové, prostředí bylo nové, bylo mu asi 1 rok. Bratr tomu nerozuměl, někdy jedl, někdy ne. Negativně se změnil, často brečel, po návratu z Klokánku měl někdy záchvaty, byl agresivní. V Klokánku byly méně intenzivní, venku na hřišti. Žalobkyně prostředí nenáviděla, některé děti jejího věku v Klokánku kouřily, nabídly jí i cigaretu. Neměla důvěru k prostředí, chtěla domů, chyběli jí sourozenci.
53. K důvodům pro rozdělení uvedla, že nepochopila, proč jich vlastně rozdělili. Myslí si, že se na to v kanceláři s ředitelkou a sociální pracovnící ptala, ale nebylo jí to vysvětleno. Podle ní tety neměly žádný problém, ona sama byla najednou v šoku, že jich rozdělili. Před rozdělením všichni tři i s Lb. bydleli ve stejném bytě. Bydleli v bytě v jednom pokoji, byly tam dvě postele, skříň, přesný popis pokoje si nevybavuje. Bráška spal s ní, sestra na druhé posteli. Podle A. La. neměl vlastní postel. Spala však celou noc, kromě první noci, kdy je přivezli, to La. brečel. Jinak už ne a v noci na záchod nechodil. Poté s bratrem bydleli v odlišných bytech, nikoliv ve vedlejší místnosti, ale v jiném patře ve stejné budově. A. se po dobu, kdy byli spolu, snažila bratrovi pomáhat, neumí česky, bylo to pro něj nové. Nevěděl, co se děje, když vedle něj nebyli rodiče. Pomoc spočívala v tom, že si s ním hrála, byli spolu. Péči nebo přebalení mu neposkytovala, to dělaly tety. Občas mu dávala jíst, když nejedl, pomáhala mu třeba s jídlem, když potřeboval příbor – např. s polévkou, ale sám jedl např. pečivo nebo sušenku. Tetám u jídla říkala, co by mohl La. jíst, nebo jim říkala, jak to bylo doma, s tím problém nebyl. Tety mu s jídlem nepomáhaly, říkaly, že by v tomto věku měl zvládnout jíst sám, také oblékat se a jít na WC. Pomáhala mu, když to pro něj bylo těžké – když chtěl na záchod a při jídle, v noci ne. Tato péče ji ale nevyčerpávala. Brášku koupala teta, s tím A. nepomáhala. Myslí si, že tet se La. bál. Jedna z nich byla hodně přísná. Říkala, že tyto věci by měl dělat už sám, s jídlem mu nepomáhala. Někdy bylo vidět, že je La.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

hladový, že na WC ho podle ní někdy pořádně neumyli, oblečení bylo někdy špinavé. Bylo to vidět, cítit při návštěvě rodičů.

54. Co se týče poměrů doma, uvedla, že bydlí v pokoji společně se sestrou, La. bydlí s rodiči. Před umístěním do Klokánku doma bráškově s krmením, přebalováním nepomáhala. To obstarala maminka.
55. A. uvedla, že sourozenci jí chyběli. Po rozdělení za bráškou jednou šla, ale tam jí teta řekla, ať za ním raději moc nechodí, aby si zvykl sám. Stěžovat si A. nešla, bála se. Jinak se sourozenci vídali, když přišli rodiče anebo když byli venku. Snažila se párkrát navštívit i Lb. Na její adresu jsem se v Klokánku vyjádřila ošklivě z důvodu vzájemné hádky.
56. Po rozdělení se A. cítila hůře, osaměle, že tam není se sourozenci, po rozdělení nebyla na pokoji ani s Lb. Ostatní děti v bytě byly hodně odlišné, vůbec se tam A. nelíbilo.
57. Žalobce b) o pobytu v Klokánku úměrně svému věku nic nevypověděl, nevybavil si, že by někdy bydlel mimo domov. K dotazu soudu a ostatních účastníků uvedl, že doma bydlí se sestrami, s matkou a otcem. Sestry chodí do školy, otec s matkou do práce. Se sestrami v pokoji nebydlí, bydlí s matkou. Při jídle, koupání mu pomáhá matka, sestry ne. Své sestry má rád, je mu po nich smutno, když nejsou doma. Má rád sestru A. Ve školce se mu líbí, je rád mezi dětmi, do školky ho doprovází otec.
58. Svědkyně V. D., sociální pracovnice v Klokánku, která vedla klíčovou spisovou dokumentaci dětí, při svém výsledku vypověděla, že děti byly přijaty na konci června 2023 na základě předběžného opatření. Matka děti navštěvovala. Děvčata asi tři dny po přijetí odjely na tábor. A matka po tuto dobu chodila na návštěvy pouze za La. Po návratu z tábora byly všechny děti přijaty na jeden byt. Tam měly všechny děti svoji postel, La. měl svoji postýlku. Děvčata převzaly péči matky o La., byly na to podle ní zvyklé, krmily ho, koupaly ho. A. s ním chodila na toaletu, což bylo každý den tak 1-2x vidět např. u návštěvní místnosti. Zajišťovaly péči, kterou měla dělat pečující teta. Podle jejího názoru se nedalo přijmout řešení, že by péči byla A. pouze přítomna, A. totiž v tom přejímala iniciativu, chtěla to dělat sama. S A. několikrát řešili, že jako 13 leté dítě nemůže zajišťovat péči o své mladší sourozence. O situaci svědkyně dlouze diskutovala s ředitelkou, s pečujícími tetami, tak jako ve všech případech, kdy dojde k rozdělení umístěných dětí. Dne 13. 7. 2023 přišel OSPOD Praha 11 na návštěvu, projednalo se to s klíčovou pracovnící a též den byly děti rozděleny. A. byla oddělena na byt č. 1, důvody rozdělení jí byly vysvětleny klíčovou sociální pracovnící a ředitelkou. A. se o to více nezajímala. Byty jsou v patře pod sebou, je to jedna budova, sourozenci se mohou kdykoliv navštívit. A. té možnosti nikdy nevyužila. Se sourozenci se vídala během každodenních několikahodinových návštěv matky a jejího přítele.
59. Podle svědkyně bylo tedy hlavním důvodem pro rozdělení dětí, aby si děti odpočinuly. Aby se A. mohla v klidu vyspat a nemusela se do půlnoci starat o La., který jí lozil do postele. Tety nemohly pečovat o La, ohrožovalo to A., která držela hladovku, byla vyčerpaná, protože nemohla spát, nejedla, vypadala jako „chodící mrtvola“. Poznatky pochází i od pečujících tet, které na tom bytě byly 24h denně (po týdnu se střídaly) a dokázaly i v noci zaznamenat toto dění v bytě. A. nejedla, myslela si, že se tím dostane snáze domů. Svědkyně uvedla, že s A. probíraly několikrát, že je potřeba, aby jedla, vysvětlily jí, že to není řešení, aby se dostala zpět domů, protože tam byla na základě soudního rozhodnutí a pro návrat potřeba, aby to bylo zrušeno. A. poté začala jíst, nejprve drobně.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

60. Svědkyně uvedla, že standardně se děti přijímají na jeden byt, není-li volno, někdy se dělí, rodiče jsou o tom informováni. Ale poté zase dají sourozence dohromady, jak se uvolní místo. Rozdělení již umístěných dětí není časté, to už musí být dán opravdu vážný důvod. To, zda by zůstaly žalobci rozdělení i později, by záleželo na vývoji. Měsíc poté však byla A. propuštěna a týden na to obě děti. Během té doby však v zařízení neshledali, že by se zlepšila situace. Naopak La. začal rozkvétat, začal si hrát s dětmi, s hračkami, navázal si pozitivní vztah i k zaměstnancům zařízení. A. po rozdělení byla na stejném bodě, nicméně odpočinula si. Ale jinak pobyt v zařízení nenáviděla. Po rozdělení byla v pokojíčku, četla si, byla na telefonu, neměla zájem ani o jednoho ze sourozenců, když už, tak o La.
61. Svědkyně J. R., coby pečující teta, jejímž úkolem byla hygiena, podávání stravy, volnočasové aktivity, vypověděla, že děti přišly odpoledne. A., Lb. nekomunikovala. Při příchodu se po večeri dlouho (do desíti, půl jedenácté) ukládaly ke spánku - to ostatně bylo pravidlem. La. byl uložen do postýlky, z ní vylézal, A. mu domlouvala, nakonec tam usnul. Ráno byl u A. v posteli, v noci s ním byla A. 2x na záchod. La. se bez A. nenajedl, musela být pořád při něm, ona ho oblékala, pomáhala mu. Děvčata odjela asi 3. den na tábor, vrátily se za týden. Když odjela A. na tábor, dokázal se obléct a všechno dokázal sám. Chodil odpoledne spát, rodiče tam chodívali. S rodiči komunikovali, ti nosili jídlo či pití pro La., vše bylo v pořádku. Při příchodu rodičů měl La. radost, při odchodu někdy plakal, někdy jim mával. Když ale byly děti spolu, se vším se obracel na A., pečující tetu nebral, potom to bylo obtížné dát všechno dohromady, skloubit to. Děti spolu komunikovaly vietnamsky, nebylo jim rozumět. A. to ale vždy nějak přeložila.
62. Při péči o La. pak byla A. u všeho. Vyžadoval její přítomnost u oblékání, u hygieny, u jídla, zkrátka u všeho, téměř pořád, nepřetržitě. Teta u toho byla. Nepomohlo, ani pokud šla děvčata do vedlejší místnosti. Od tety nebral nic, jen když mu to A. dovolila, domluvila mu, tak ji poslechl. A. tu péči poskytovala sama, iniciativně, nejspíše byla zvyklá z domova, neboť La. zkrátka od A. vyžadoval péči – večer bez ní neusnul, usínal někdy tak v deset hodin, tetu u toho nechtěl. La. byl v postýlce, A. mu u ní povídala, tam usnul, ale pak si k ní vždy přelezl. A. byla unavená, během odpoledne chodívala odpočívat, Lb. si s ním hrála. Během pobytu děvčat na táboře však La. usnul sám i odpoledne, i večer, koupaly ho tety. Neplakal za děvčaty. Po rozdělení byla teta s ním. Po rozdělení La. naopak fungoval sám, najedl se, oblékal se sám, byl samostatnější, ty věci uměl z domova. Venku na zahradě fungoval sám. Spal sám odpoledne i večer a v noci bez pláče, usínal dobře. Ze začátku se ostýchal, potom se zkamarádil s dětmi, na bytě s ním nebyly problémy, hrál si, rozuměl, co mu říkali. S A. konflikt neměla, vycházely spolu dobře. S A. se snažila promluvit o tom, že není vhodné, aby se starala o La. Odpoledne děti navštěvovali rodiče, během dne se mohly děti navštěvovat kdykoliv a klidně celou dobu, např. celé dopoledne. A. za La. nikdy nepřišla. Děti mohly spolu trávit čas v herně a trávily většinu času na zahradě. Děti prakticky spolu nebyly jen přes noc. Shrnula, že o průběhu péče se píšou záznamy, tyto problémy tam byly sepsány, o situaci probíhaly konzultace s psychologkou.
63. Svědkyně E. N., coby pečující teta od 2. týdne, která měla na starosti vaření, úklid, péči, chození k doktorovi, vypověděla, že péče o děti byla náročnější, A. převzala roli matky. Když chtěla La. dát do postýlky, řekla, že ne, že je zvyklý spát s ní, chodil spát kolem půlnoci, dle A. usnul, až sám bude chtít. Pobíhal po pokoji, hrál si s hračkami, občas si lehl za A. La. chodil spát, až únavou někdy upadl nebo si ho A. vzala do postele. Postýlka zůstala netknutá, do postýlky ho nesměli dát, protože měl být zvyklý spát s A. A. ležela, La. běhal po pokoji, rozhazoval hračky, občas skočil na A., která občas již chtěla spát, ale to nešlo,

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

protože dělал hluk. Navíc budil ostatní děti v druhém pokoji. Většinou svědkyně seděla v pokoji na židli a čekala, až La. usne. La. byl tak unavený, že do rána spal. V průběhu noci měl zpočátku La. plínku, později se snažili mu ji nedávat.

64. I přes den byla péče omezující, A. rozhodovala o tom, co si obleče, oblékala ho, krmila ho s tím, že bude jíst to, co donesou rodiče. Veškerá péče byla na A., která to nedovolila tetám. Iniciovala tu péči a La. byl na A. závislý, neudělal nic sám, neoblékl se, nešel spát, krmila ho. A. ho umývala, teta tomu byla přítomna, dohlížela tomu, ale rozhodně to nebyla nebezpečná situace. La. si šel pak lehnout do postele a A. s ním a byla tam s ním tak dlouho, dokud neusnul. A. tetě řekla, že ví, že péče o něj je práce tety. Ale starat se o něj musí, neboť to má nakázané od mámy. Byla to v podstatě celodenní péče. Měla své vlastní zájmy a starala se přitom o bratra. Neměla soukromí, i když se ji snažili přesvědčit, aby jen dohlížela. Když si A. někdy dala říct, odpočinula si. Po čase to bylo lepší, A. ale odmítla jíst a pít, tudíž ta péče vůči La. byla pro ni náročná, byla věčně unavená, spala. Byla pod drobnohledem rodičů, kterým vyprávěla a oni se ptali, jak se stará. Podle názoru svědkyně měli děti nakázané být spolu. Pokud s matkou hovořili o tom, že by tyto věci měl zvládnout La. vzhledem k věku sám, matka s nimi nemluvila, dle jejich názoru dělala, že jim nerozuměla. Komunikoval pouze otec. Podle názoru svědkyně rozhodovala matka, A. převzala její roli. Měla La. na starost celé dopoledne, odpoledne při návštěvě rodičů převzal zase tuto roli otec, matka byla tichý pozorovatel. Když A., nejedla, nepila, protože si myslela, že se dostane domů, začal si La. hrát i sám, začal i jíst jídlo v zařízení. To se ale nelíbilo A., že to La. nesmí. Spolu byly děti tak 3 týdny na bytě. Po rozdělení byla u La. a Lb. Po rozdělení roli převzala Lb. Rozdělení podle jejího názoru bylo ku prospěchu La., sám jedl, sám se oblékal, hrál si s dětmi, uklízel si hračky. S A. se dalo mluvit, ale muselo to být tak, jak rozhodla a jak to měla nakázané z domu. Když přestala jíst a pít, nemohla fungovat, přes den ležela, spala, bolela ji hlava. I pro A. bylo dobré, že po oddělení mohla fungovat, La. se osamostatnil. Podle názoru svědkyně se jí tedy ulevilo, když se nemusela starat o La., mohla se pak věnovat sama sobě. Hladovku držela na protest, že nechtěla v zařízení být, myslela si, že když nebude jíst a pít, bude jí špatně, tak si ji rodiče vezmou domů.
65. Svědkyně Mgr. I. Č., byla v danou dobu zaměstnaná jako psycholog. Vypověděla, že s dětmi hovořila poté, co přijely do Klokánku. Hovořila s nimi už na zahradě, odmítaly jít do budovy, působily vyděšeným dojmem. Několikrát s nimi poté hovořila o tom, že je přirozené, že se cítí nejistě v novém prostředí. Hlavně mluvila s Lb. a A., ptaly se na to, jak to v zařízení funguje s bydlením, péčí, s jídlem. Co se týče rozdělení dětí, tomu přítomna nebyla, šlo to mimo ni, nikdo to s ní nekonzultoval. S A. mluvila několikrát, stranila se kolektivu, byla hodně sama v pokoji, nechtěla se ničeho účastnit. Stále dokola opakovala, že tam nechce být, že je to její jediný cíl. Nevzpomíná si na to, že by si stěžovala na režim na bytě, nebylo to ani předmětem jejich rozhovoru. Z pohledu psychologičky šlo o standardní pobyt, nebyl tedy důvod to rozebírat. Během pobytu se La. hodně osamostatnil, z počátku byl hodně závislý, nedokázal si obstarat hygienu, základní potřeby. Postupem času se to zlepšovalo, obul se sám. Dokázal v tom režimu fungovat sám. U A. to bylo v průběhu času stejné, svědkyně si nevybavovala, že by mluvila s pečujícími tetami o tom, že by měla A. problémy s příjmem potravy. S A. ze začátku byla v denodenním kontaktu, chodila za ní, ptát se, jak jí je, jak se cítí. Po návratu z tábora byly v častém kontaktu, i když ne už tak často. V kontaktu byla hlavně s A. a Lb., La. vídala. Stále se potkávali. Lb. se v Klokánku dařilo, A. vyjadřovala stále, že chce domů. I po rozdělení zůstala A. z pohledu svědkyně stále stejná. La. se zlepšil v dovednostech, o tom, zda by se mu stýskalo po A., nemohla svědkyně nic říct, neboť ho sice vídala, neměla s ním ale intenzivnější komunikaci. S pečujícími tetami Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

o dětech mluvila, byla informována o obtížnosti péče o La. na bytě s tím, že je to zátěž pro děvčata.

66. Svědkyně Mgr. P. V., ředitelka zařízení, která mj. dozoruje všechny případy, vypověděla, že problémy se řeší kolektivně i s psychologkou, případně s pečujícími tetami a řeší se vždy, co je pro děti dobré, jaké by to mělo následky. Uvedla, že pro děti byla při odebrání s denní tetou, čekaly před panelákem na předání dětí. Byl problém poté děti dostat ven z auta, nakonec seděly pod altánem, odmítly jít na byt. Nakonec se dostaly na byt, kde převzaly péči pečující tety. O případu věděla, přišly za ní pečující tety se sociální pracovnící s tím, že se nemohly starat o La., že A. jim to nedovolí. Že A. nejí, svědkyně potvrdila, že přibližně od návratu z tábora A. skutečně před ní nejedla s výjimkou 3 sušenek, že drží hladovku, aby se dostala domů, je unavená. Je sice zesláblá, ale na La. nedovolí ani sáhnout. Obávaly se, aby se La. něco nestalo, např. že by zesláblá A. upustila La. a ten se zranil. Za dobu, kdy pracuje u žalovaného, rozdělili možná 10 sourozenců, nerozdělují je tedy ihned či standardně, stalo se i to, že děti zdomácněly a šly i zpět k sobě. Několik dní v tomto případě o tom diskutovali, čekali na 13. 7., kdy byl na návštěvě OSPOD s tím se to projednalo, po vzájemné dohodě se sociální pracovnící a OSPODem byly děti rozděleny. Názor psychologky byl rovněž děti rozdělit. Dveře mezi jednotlivými byty jsou otevřené, děti se můžou navštěvovat kdykoliv. A. ale ležela s knížkou na posteli, ale ani nechtěla děti navštěvovat. Dále uvedla, že bylo léto, prázdninový režim a ve dvě hodiny odpoledne se každý den všechny děti najednou potkávají dole na zahradě. Svědkyně uvedla, že všechny události jsou popsány v dětských sešitech. Po stížnosti matky a jejím vyřízení nepřišla od matky žádná reakce, kromě telefonátu, že by rodiče chtěli, aby A. jela na další tábor. Když odváděli děti, matka se klaněla a uctivě děkovala za úžasnou péči. Za dobu pobytu se matka při návštěvách zeptala na to rozdělení jednou, proč to tak je a víc to neřešili.
67. Soud rovněž provedl důkaz denními záznamy, které vyhotovily pečující tety k jednotlivým dětem – La. (období od 28. 6. – 17. 8. 2023), A. (28. 6. – 11. 8. 2023), a Lb. (období od 28. 6. – 17. 8. 2023). Z nich v první řadě vyplývají v zásadě shodné skutečnosti, jako je již uvedli svědci ve svých výsleších či v jednotlivých zprávách, které jsou součástí správního spisu.
68. Nad rámec těchto skutečností soud z denních záznamů zjistil, že A. se s Lb. vrátily z tábora dne 7. 7. 2023 kolem poledne. A. ihned pečovala o La., od příjezdu již nechtěla večeřet (a většinou nejedla ani v dalších dnech), nedovolila uložit La. s tím, že to má činit ona. 8. 7. 2023 A. celé dopoledne spala s tím, že je unavená, přitom ji La. nenechal v klidu, válel se po ní a ukazoval, že chce na záchod, mnohdy zbytečně, A. již nejedla s tím, že nemá hlad, skoro do půlnoci uklidňovala La., který brečel. Ve dnech 11. a 12. 7. musela pečující teta R. tzv. “vyhodit” děvčata, aby vůbec dokázala dát jídlo La., záznam v těchto dnech konstatuje obtížnost péče o La., který brečí a A. se mu věnuje, přitom v tomto období skoro nejí, usíná kolem 21-22 hodiny někdy až o půlnoci, hovoří o tom, že nechce být v zařízení a chce domů. Při návštěvě rodičů 12. 7. požádal přítel matky, aby A. tetám pomáhala s La., jinak pláče. Dne 13. 7. 2023 po návštěvě OSPOD se A. dozvěděla, že musí jít od La., ale nijak to nekomentovala. Po přestěhování na byt č. 1 si A. četla, spala, nebudila se v noci, dle záznamu se vyjádřila tak, že se vyspala dobře. V dalších dnech záznamy stručně vypovídají o víceméně bezproblémovém průběhu pobytu – A. občas jedla, někdy však výrazně méně (18. 7. – 20. 7.), četla si, či spala, užívala mobil, PC, notebook či tablet. Dne 25. 7. měla pod polštářem dětské kulaté nůžky, 31. 7. 2023 měla pořezané ruce.
69. La. od počátku vyžadoval péči od děvčat – úklid hraček, po rozloučení s Lb. při odjezdu na tábor se vztekal a válel se po zemi, (29. 6. , 1. 7. 2023), jinak však záznamy popisují ve dnech Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

1. 7. – 7. 7. 2023 bezproblémový pobyt včetně poskytování jídla péče a spánku (usínání kolem 19-20 h), kromě pláče při odchodu matky, rodičů, což trvalo víceméně po celý průběh pobytu. Po příjezdu děvčat z tábora právě 7. 7. 2023 začal důrazně vyžadovat hlavně péči A., bez níž večer nechce ani ulehnout včetně odpoledního uspávání (12. 7. 2023), to i v den rozdělení 13. 7., usínání v tomto období kolem 21 hodiny - půlnoc. Od následujícího dne 14. 7. 2023 záznamy vypovídají o určitém osamostatnění La., sám se nají, nechá si pomoci při oblékání, usínal sám, za přítomnosti Lb. chce pomoc i od ní. Lb. byla přestěhovaná na byt č. 5 dne 17. 7. 2023. Záznamy z dalších dní až do 17. 8. vypovídají víceméně o bezproblémovém a zlepšujícím se průběhu pobytu a péče o La., o koupání, pravidelném usínání kolem 20-21. hodiny či klidném spánku po celou noc (18. 7. 2023), o samostatnosti při jídle, braní či uklízení hraček, nebo, že s A. byl po návštěvě rodičů do 19h na zahradě dne 26. 7. 2023. Ze záznamů také vyplývá, že na bytě byly přítomny i jiné děti, se kterými si La. mohl hrát.

70. Záznamy o pobytu Lb. o vztahu a průběhu pobytu žalobců a) a b) La. a A. pak nic zásadního nevypovídají.
71. Ze správního spisu k věci vyplývají následující skutečnosti.
72. Dle bodu 4 vnitřního řádu žalovaného poskytuje zařízení ochranu pomoc v rozsahu zejména a) poskytnutí ubytování, b) poskytnutí stravy, c) pomoc při zvládání běžných úkonů péče o vlastní osobu, d) pomoc při osobní hygieně nebo zajištění podmínek pro osobní hygienu, f) zajištění výchovných, vzdělávacích a aktivizačních činností atp.
73. Matka dne 29. 6. 2023 souhlasila jako zákonný zástupce s tím, aby jejím dítětem H. A. L. („A.“), B. K. L. („Lb.“) a P. L. N. („La.“) byla poskytována individuální psychologická, případně psychiatrická péče, v případě potřeby, aby byly podrobeny psychologickému/psychiatrickému vyšetření nebo terapii v rámci zařízení, popř. ve spolupracující organizaci a aby informace z těchto vyšetření byly poskytnuty zařízení žalovaného. Po dobu umístění (od 30. 6. 2023 do 17. 8. 2023) matka všechny děti navštěvovala v zařízení prakticky každý den v průměru přibližně na dobu 3 hodin. O průběhu návštěv matky hovoří několik záznamů do spisu či zprávy zařízení, které jsou součástí správního spisu (např. záznam z 3. 7. 2023, zprávy pro orgán sociálně právní ochrany dětí ze dne 21. 7. 2023, 9. 8. 2023 nebo pro Městský soud v Praze ze dne 14. 8. 2023). Z nich vyplývá, že matka se s dětmi pravidelně viděla a ty se její přítomnosti nijak nebránily, byť zprávy obsahují i záznamy o incidentech mezi matkou a dětmi během návštěv.
74. Spisová dokumentace pak obsahuje celkem 4 zprávy z psychologických konzultací s psycholožkou zařízení: ze dne 28. 6. 2023 (se všemi dětmi v den přijetí), 25. 7. 2023 (se všemi dětmi) a ze dne 8. 8. 2023 (1x s Lb., 1x se všemi dětmi). V souhrnu popisují, že děti při příchodu byly zakřiknuté, A. pomáhala La. na WC, děti se ptají na to, zda v zařízení bude jídlo i pro La., uvedly, že nejedí české jídlo. Ze zpráv vyplývá, že děti byly původně umístěny a ubytovány ve stejném pokoji v zařízení. La. byl závislý od počátku pobytu na svých sestrách, stále plakal, nenechal dívky vyspat, vyžadoval jejich pozornost a blízkost, lezl z postýlky a chtěl s nimi spát v posteli a dožadoval se doprovodu na toaletu. Děvčata byla unavena psychicky i fyzicky, A. přejala roli matky, to ji fyzicky vyčerpávalo, La. vyžadoval, aby se o něj starala A., koupala jej, aby jej krmila.
75. Ze zprávy žalovaného ze dne 19. 8. 2023 vyplývá, že A. během pobytu na stejném bytě v noci téměř nespala, La. jí neustále lehal do postele, A. se o něj starala, dávala mu najíst, konzultovala stravu s pečující tetou. Děti byly proto rozděleny, aby si dívky (později byla

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

přestěhována i Lb.) odpočinuly od péče od La., který je zaměstnával i v noci (chtěl spát s nimi v posteli, dožadoval se doprovodu na toaletu. La. se později zklidnil, je hodně fixovaný na pečující tety, vždy při příchodu a odchodu z rodičů pláče. Nakonec zpráva zařízení pro orgán sociálně právní ochrany dětí ze dne 9. 8. 2023 i zpráva z 8. 8. 2023 shrnuje, že A. se po rozdělení na své sourozence neptá, La. se v zařízení dobře adaptoval, nebrečí, s ostatními komunikuje a zdraví se. Děti po rozdělení sice mají možnost se vidět, nevyužiliy toho, navzájem se po sobě neptají.

76. To, že La. byl závislý na péči A., konstatuje rovněž zpráva orgánu sociálně právní ochrany dítěte ze dne 13. 7. 2023. Tento záznam rovněž konstatuje, že A. je zvyklá se o La. starat, zasahovala do výchovných postupů v zařízení. Záznam shrnuje, že děti budou rozděleny v zájmu toho, aby si A. odpočinula od péče o La. Městský soud je přitom toho názoru, že z této zprávy nevyplývá, že by žalovaný snad měl být vůči dětem či matce zaujatý. Byť orgán sociálně právní ochrany uvádí, že „*děti spolu komunikují vietnamsky [...] neverbálně, zdá se že „spiklenecky“*“, „*La. je [...] „mazánek“ rodiny*“, rozdělení bude „*pro děti a pečující tety takto lepší*“, jak cituje Nejvyšší správní soud v bodě 38 svého rozsudku, jde podle názoru městského soudu pouze o konstataci orgánu sociálně právní ochrany, která vychází z rozhovoru s ošetřující tetou (zaměstnankyně žalovaného). Tím však jen shrnuje chování všech tří dětí v zařízení. Nevyplývá z toho, že by v uváděném chování dětí žalovaný obecně měl spatřovat nějaký problém, a že by z těchto okolností vyvozoval nějaké zásadní důvody, pro které by děti měly být rozděleny.
77. Zpráva OSPOD ze dne 13. 7. 2023 a zařízení ze dne 21. 7. 2023 popisuje, že A. nejí, podle Lb. si A. myslí, že pokud nebude jíst, bude poslána domů, nechce přitom o tom s Lb. mluvit. A. vystupuje negativně vůči pobytu v zařízení, později se začala normálně stravovat, pokusila se pořezat tupými nůžkami (zpráva z 9. 8. 2023), proto byla objednána na psychiatrii dne 18. 9. 2023.
78. Důvody k rozdělení shrnuje zpráva psychologky z 25. 7. 2023, 8. 8. 2023 a zařízení z 19. 8. 2023. Z těchto podkladů vyplývá jen to, že bylo rozhodnuto, že děti byly rozděleny, aby si dívky odpočinuly od péče o La., pro obě děti (A. a La.) to tak mělo být lepší, když se A. přestěhuje.
79. Bližší skutečnosti k důvodům rozdělení vyplývají z odpovědi na stížnost matky na rozdělení sourozenců ze dne 5. 8. 2023: Matka ve stížnosti vyjádřila nesouhlas s rozdělením dětí – zejména a stěžejně ve vztahu A. – La. - a žádala o to, aby děti byly pohromadě. Uvedla, že La. je teprve 2 letý, je v situaci, kdy je odebrán matce, kontakt se sestrami je stěžejní z hlediska udržení vazby. Hlavní osobou pro poskytnutí této vazby je právě A., která je zvyklá se do určité míry o něj starat. Zamezování této péče jen prohlubuje riziko psychické újmy, kterou může v ústavu utrpět. Má ke zprávě ze dne 13. 7. 2023 za to, že zařízení vadí komunikace dětí v mateřském jazyce, považují to za spiknutí rodiny, vadí jim péče starší sestry o nezletilého, neboť to vede ke konfliktům se sestrou. OSPOD klade důraz na bezproblémovost práce tety s nezletilým, nikoliv na rozvoj nezletilého. Je toho názoru, že z psychologického hlediska v dětství není hlavním bezproblémovost chování v cizím prostředí, nýbrž rozvoj, který se v raném dětství realizuje hlavně vztahem k matce a popřípadě nejbližším členům rodiny. Podle matky je závislost dvouletého dítěte něčím, co je pro OSPOD a Klokánkem nezvyklé či nežádoucí, což je dle matky z psychologického hlediska naopak zcela správné a potvrzuje to nesprávnost rozdělení matky a syna. Jako důvod rozdělení sourozenců uvedla, že A. si měla odpočinout, přičemž není ani tvrzeno, že

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

sama A. o to stála. Spíše se dle matky zdá, že jde jen o to, aby pečující teta neměla s La. tolik práce.

80. Ve vyřízení stížnosti ze dne 18. 8. 2023 ředitelka zařízení shrnula, že došlo k rozdělení proto, že A. byla zvyklá se o La. starat, nahrazovat mu matku, téměř však v noci nespala, starala se o něj, dávala mu najíst, neustále konzultovala s ošetřující tetou stravu, koupala jej, napomínala pečující osoby, jak se mají o La. starat, snažila se mu zjevně nahrazovat roli matky, což ji zjevně fyzicky vyčerpávalo. Po rozdělení se La. naučil spát sám ve vlastní posteli, najíst se lžičkou, učinil pozitivní pokrok v mezilidských vztazích. A. bylo rozdělení dětí vysvětleno včetně toho, že sourozence může navštěvovat, avšak až do svého propuštění toho nevyužila, na sourozence se nevyptávala.
81. O věci samé městský soud uvážil takto.
82. Jak vyložil Nejvyšší správní soud, důvod vedoucí k rozdělení dětí měl spočívat jediné v jejich nejlepším zájmu. V projednávané věci jde tedy o zjišťování nejlepšího zájmu dítěte a tedy toho, zda výsledné rozdělení bylo v tomto zájmu.
83. Z uvedených podkladů a z dokazování soudu vyplynulo, že žalobci žili v zařízení od počátku umístění spolu. Žalovaný tedy nepochybně již od počátku respektoval právo sourozenců na společné umístění v zařízení. Toto zachování sourozeneckých vazeb je významné právě proto, že žalobci byli předběžným opatřením na čas odňati z péče rodičů a společně tak alespoň v rámci společného umístění v zařízení mohli snáze snášet tuto situaci.
84. Do nové situace v novém neznámém prostředí, která byla jistě již sama o sobě je stresující pro všechny děti, vstoupilo navíc to, že La. byl v době zásahu starší jen něco málo více než 2 roky a jako takový vyžadoval a jak vyplynulo s dokazování, i vynucoval, si pozornost od nejbližších osob, tj. od svých sester, zejména od A., ke které má i nyní v současné době nejbližší citovou vazbu.
85. Nejvyšší správní soud vyložil, že obecně nelze v tom, že se A. v době, kdy byla společně s La. umístěna v zařízení, podílela na péči o něj, a že La. vyžadoval její přítomnost a péči, spatřovat nic nežádoucího, natožpak opodstatňujícího zásah žalovaného. Jestliže starší sestra pociťuje odpovědnost za mladšího bratra za situace, kdy se oba ocitli nuceně mimo obvyklé rodinné prostředí, a bez dalšího mu pomáhá během pobytu v zařízení, pak na tuto pomoc nelze primárně nahlížet jako na zátěž existující nad rámec povinností jiných dětí umístěných v zařízení. Tato pomoc a vzájemná přítomnost obou sourozenců naopak zmírňuje následky tohoto nuceného umístění do osobní sféry každého z nich. Pocit odpovědnosti za druhého a vzájemná podpora jsou nakonec přirozenou součástí rodinných vztahů, byť se jejich projevy mohou v každém jednotlivém případě lišit.
86. Z dokazování vyplynulo, že péče o takové malé dítě, jako byl La. v době zásahu (starší 2 let) byla svým rozsahem určitě standardní. Vyžadovala ale nepochybně také nepřetržitou a velkou pečlivost, starost a úsilí, což je obecně náročné po fyzické a psychické stránce i pro dospělého člověka, jenž je jeho rodičem. Pečující tety přitom ani ve výpovědi před soudem a ani v záznamech o pobytu dětí nijak nezdurazňovaly, že by snad pro ně bylo zatěžující zajistit péči o děti, především o La. Naopak, z výpovědi svědkyň a ze záznamů vyplývá, že právě tu samotnou péči a z toho plynoucí obtíže berou jako standardní parametr jejich práce – s A. ostatně opakovaně tety hovořily právě o tom, že to je jejich práce, kterou ona dělat nemusí. Z denních záznamů vyplývá, že i po rozdělení se pečující osoby o žalobce staraly stejně – jak u A. např. včetně jejích problémů se stravou a se vztahy k okolí, tak i o La.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

Samotné rozdělení dětí tedy pečujícími osobám nijak nesnížilo rozsah poskytované péče. Nelze se tedy domnívat, že by si zařízení rozdělením hodlalo pouze sobě ulehčit starosti spojené s péčí o děti.

87. Soud v této souvislosti poukazuje znovu na to, že matka svou stížností a potažmo i žalobou jménem dětí výslovně sporovala jen důvody vedoucí k rozdělení dětí, nikoliv to, že by snad obecně napadala nedostatečnou úroveň péče o La. či obecně o všechny děti v zařízení. Právě na to soud poukazoval a to zdůraznil v bodech 57 a 62 svého rozsudku, tj. že proti samotné péči o La. (potažmo i o ostatní děti) matka nic nenamítla - tj. že nenamítala nic proti úrovni poskytování stravy, krmení, péče o jeho hygienu atp. Ani matka dětí tedy nijak nenamítla, že by úroveň péče o děti v zařízení před i po rozdělení vykazovala nějaké nedostatky, že by tyto základní potřeby zařízení dětem snad nezajistilo.
88. A. ve své výpovědi sama uvedla, že se v zařízení starala o La. z vlastní vůle, a že jí tato péče o bratra zásadní problémy nedělala. Věrohodnost této části její výpovědi soud s ohledem na tehdejší i nyníšší věk žalobkyně a) (13 resp. 15 let), na rodinnou situaci (zejména s ohledem na možný vliv matky na její osobu) a k samotným důvodům, které vedly k umístění v zařízení, nemůže ověřit. Pro soud není tedy spolehlivě zřejmé, zda žalobkyně a) skutečně chtěla pečovat o bratra, zda jí tato péče nezatěžovala, jak sama uvedla či zda si vůbec byla schopna uvědomit tíhu této starosti a její dopad na sebe a svou osobnost.
89. Rozhodné okolnosti pro posouzení věci však dle názoru soudu vyplývají z ostatních zjištěných skutečností. Z dokazování vyplynulo, že A. pomáhala při péči o La. ve všech zásadních činnostech. To oproti tomu, že při svém výsledku sama uvedla, že doma se vlastně o La. nestará, jen občas vypomůže a není to často. I La. ve výpovědi potvrdil, že doma péči s jídlem a koupání neobstarávají sestry. Rozsah péče o La. a především její intenzita (v podstatě při všech zásadních činnostech a v průběhu celého dne) musely být tedy pro A. nové. V každém případě pak její péči La. přímo vyžadoval, vynucoval si ji a s nikým jiným v její přítomnosti ani nespolečně pracoval, neuměl český jazyk. Za přítomnosti A. byla pro pečující tety, které především jsou zařízením pověřeny a odpovědné za péči a bezpečnost umístěných dětí, péče o něj tedy značně ztížená. Avšak i tak byly potřeby La. v zařízení zajištěny. To však před rozdělením dětí probíhalo za tu cenu, že to byla právě A., která tomu věnovala svůj čas a energii a pečující osoby své poslání vůči La. mohly vykonávat jen za jejího výrazného přispění.
90. Přitom je třeba podle názoru soudu přihlídnout také k fyzickému a psychickému stavu A. Nejvyšší správní soud v bodě 34 svého rozsudku vyslovil, že fyzické a psychické vyčerpání A. souviselo spíše s nedobrovolným pobytem v zařízení. Tomu podle Nejvyššího správního soudu nasvědčuje i skutečnost, že A. držela proti pobytu protestní hladovku a sebepoškozovala se (viz zprávy zařízení pro orgán sociálně-právní ochrany dětí ze dnů 9. 8. 2023 a 14. 8. 2023). Nejvyšší správní soud podotkl, že vznik újmy v souvislosti s péčí o bratra netvrdil v řízení před městským soudem žádný z účastníků.
91. Z výpovědí svědků a ze správního spisu opakovaně vyplynulo, že A. byla fyzicky a psychicky unavená. A. zjevně vnitřně bojovala s tím, že v zařízení nechce být, ve své výpovědi se shoduje s výpověďmi ostatních svědkyň, že se od počátku chtěla dostat domů. Již od návratu z tábora dne 7. 7. 2023 méně a nepravidelně jedla, později (po rozdělení) se pořežala i nůžkami. Je tedy pravdou, že její stav sice nebyl prokázán přímo v souvislosti s péčí o bratra. Prokázán však byl, což nezpochybnuje ani Nejvyšší správní soud. Za tohoto samotného psychického a fyzického zatížení tedy A., které bylo v danou dobu 13 let, ve

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

velkém rozsahu navíc přispívala k péči či přímo pečovala o svého dvouletého bratra, to po celý den.

92. A. s La. pak usínali každý den společného bydlení kolem 10. hodiny večer, což jim výrazně zkracovalo dobu odpočinku – naopak po rozdělení La. pravidelně usínal kolem 20. hodiny, A. pak v 21 hodin, dopoledne rovněž dále spala (viz záznamy ze dnů 2. - 5.8.), což jistě rovněž přispělo k lepší regeneraci jejích sil, to oproti době, kdy se starala o La.
93. Podle názoru soudu z dokazování vyplynulo, že po dobu umístění v zařízení nejlepší zájem La. spočíval v zachování rodinných vazeb, k zabezpečení jeho potřeb, pokud možno sestrami coby nejbližšími rodinnými příslušníky. Taktéž zájem A. nepochybně spočíval v potřebě zachování rodinných vazeb, avšak zabezpečení jejích potřeb bylo limitováno její vnitřní výhradou k pobytu v zařízení a ztíženo prakticky neustálou péčí o svého bratra. Soud tedy zjistil, že vztah La. a A. musel být jednostranně zatěžujícím pro A. Podle názoru soudu vzhledem k rozsahu a intenzitě poskytované péče pak nešlo ze strany A. o prostou podporu sourozence a vyjádření sounáležitosti v dané situaci, ale o intenzivní a aktivní činnost k zabezpečení jeho každodenních potřeb, která v podstatě nahrazovala činnost pečujících tet, které ji tak nemohly vykonávat a za současné výrazné zátěže pro A.
94. Z dokazování tedy podle názoru městského soudu vyplynulo, že společnému umístění A. a La. v jednom bytě bránily závažné okolnosti ve vývoji a vztazích sourozenců. Těmito závažnými okolnostmi byly jednak fyzické a psychické obtíže na straně A. plynoucí ze samotného umístění ze zařízení. A právě společné umístění dětí tento její stav nepochybně zhoršovalo, neboť během něj se navíc starala o La. V postupu zařízení se pak nepochybně projevy i obavy o bezpečnost a zdraví obou dětí, pokud by péči nadále převážně vykonávala převážně A. Za těchto okolností je soud toho názoru, že právě ve vztahu k A., tehdy ve věku 13 let, samotné zařízení již nemohlo nadále vyčkávat, kam a do jaké krajnosti může společné umístění zajít, pokud by i nadále probíhalo za těchto okolností. A naopak, návratu ke společnému umístění bránila krátká doba, která uplynula od rozdělení dětí, během níž A. vnitřní obtíže stále v různé podobě přetrvávaly. Svědecké výsledky svědčí o tom, že A. po část pobytu výrazněji nejedla, denní záznamy ještě ze dnů 18. 7. – 21.7. potvrzují, že A. v omezeném rozsahu jedla nepravidelně, teprve poté záznamy konstatují zlepšení příjmu stravy, popř. o problémech s jídlem již nehovoří vůbec. V každém případě pak A. dne 25. 7. měla pod polštářem dětské kulaté nůžky a 31. 7. 2023 měla pořezané ruce, objednána byla na psychiatrii na den 18. 9. 2023. Za těchto okolností nebylo lze podle názoru soudu tedy očekávat, že by u ní při novém „sjednoceném“ společném umístění měla nastat jiná situace, než která tu byla před rozdělením. Dne 11. 8. 2023 se pak A. vrátila k rodičům a poté i ostatní děti (17. 8. 2023).
95. Intenzitu zásahu žalovaného do práva dětí na společné umístění pak podle názoru soudu snižuje to, že během rozdělení se děti vídaly na dvoře, v budově zařízení a při každodenních návštěvách rodičů, bez sebe byly prakticky jen na noc. Byť žalobkyně a) při svém výsledku uvedla, že jí pečující teta sdělila, ať za bratrem po rozdělení nechodí, aby si zvykl, z ostatních provedených důkazů, zejména ze svědeckých výpovědí zaměstnanců zařízení vyplynulo, že styku sourozenců v zařízení nikdo nebránil (např. během návštěv rodičů se děti stýkaly) a ten tak zůstal v denní dobu i po rozdělení prakticky neomezený. Žalobci mimo uvedený rozsah další společný kontakt nevyhledávaly, La. spolupracoval při péči bez sester sám, denní záznamy i výpovědi svědků se shodují v bezproblémovosti jeho dalšího pobytu v zařízení i bez přítomnosti sourozenců. Na zajištění jeho potřeb (strava, hygiena, ošacení atp.) tedy oddělení od A. nemělo žádný vliv a zařízení tyto potřeby během celého pobytu zajistilo

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

taktéž A. Omezení - odloučení od zbytku rodiny v zařízení pak za uvedených okolností bylo pro oba žalobce, potažmo všechny sourozence, minimální. Z dokazování sice nevyplývalo, že by se zařízení o dopadech rozdělení dětí přímo radilo s rodiči. Ti však rozdělení dětí nejprve ani nerozporovali, byť i v den rozdělení i dny poté děti pravidelně navštěvovali. Sporovala-li pak matka oficiálně svou stížností rozdělení A. a La. a žádala nápravu, učinila tak až 5. 8. 2023, čili 24 dní od rozdělení, na to jí poskytla odpověď ředitelka zařízení dne 18. 8. 2023. Nápravy se přitom matka mohla domáhat i dříve v průběhu umístění dětí - při návštěvách jistě měla a mohla od A. či od dětí zjistit, jaký má na ně vliv a průběh umístění v zařízení, či péče a pomáhání La. To podle názoru soudu snižuje věrohodnost tvrzení o tom, že žalobci zásah jak v danou dobu, tak i později skutečně vůbec vnímali jako zásadní újmu.

96. Závěrem soud dodává, ač to na posouzení věci nemá žádný vliv, že pozdější novelizace stěžejního ustanovení § 20 odst. 1 písm. d) zákona o ústavní výchově uvádí, že povinnost společného umístění sourozenců neplatí také (mimo již uváděné závažné okolnosti ve vývoji a vztazích sourozenců), v případě dítěte do dovršení 3 let, ledaže je společné umístění se sourozenci v nejlepším zájmu dítěte do dovršení 3 let z důvodu zachování sourozeneckých vazeb, popř. do 7 let /srov. znění ustanovení § 20 odst. 1 písm. d) zákona o ústavní výchově ve znění účinném, od 1. 1. 2025 resp. od 1. 1. 2028/. Tuto právní úpravu jistě nelze aplikovat na zásah, který skončil již dávno před její účinností. Vyplývá z ní však do budoucna to, že zákonodárce při hodnocení podmínek případného společného umístění v ústavním zařízení zjevně poměřoval a zohlednil nejlepší zájem dítěte z hlediska dosažení věku. Sám přitom uznal, že teprve až pokud je nejlepším zájmem mladšího sourozence ve věku do 3 (resp. 7) let soužití s ostatními sourozenci v ústavním zařízení, platí zde i u něj povinnost společného umístění. Z toho lze podle názoru soudu tedy nepřímou vyvodit úvahu zákonodárce do budoucna, že životní potřeby, osobnostní rozvoj, návyky atp. sourozenců v tomto věku jsou zcela jiné od těch starších a v zařízení, kde je umístěno i více mladistvých, nelze společné soužití takových mladších a starších sourozenců standardně považovat za jejich nejlepší zájem.

VI. Závěr a náklady řízení

97. Městský soud shrnuje, že v projednávané věci shledal, že zde byl nejlepší zájem dítěte – A. - na rozdělení sourozenců, což představovalo závažné okolnosti ve vývoji a vztazích sourozenců odůvodňující oddělené umístění dětí v zařízení. Je proto toho názoru, že zde byl důvod podle § 20 odst. 1 písm. d) zákona o ústavní výchově pro rozdělení žalobců a) a b), ztotožnil se tedy s postupem žalovaného, který A. a La. dne 13. 7. 2023 oddělil a až do doby konce jejich společného pobytu v zařízení je znovu nesloučil.
98. O nákladech řízení soud rozhodnul podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Jelikož městský soud v dalším řízení znovu rozhoduje poté, co jeho rozsudek zrušil Nejvyšší správní soud, rozhoduje i o nákladech řízení o kasační stížnosti podle § 110 odst. 3 s. ř. s.
99. Žalobci nebyli v řízení procesně úspěšní, proto nemají proti žalovanému právo na náhradu nákladu řízení. Současně kolizním opatrovníkům, které soud ustanovil jako zástupce žalobců, soud odměnu a ani náhradu hotových výdajů za toto zastupování nepřiznal. Zástupcům jako orgánům sociálně právní ochrany dětí ukládá ustanovení § 1 odst. 2 písm. b) zákona o sociálně právní ochraně dětí mj. ochranu oprávněných zájmů dítěte. Zastupování žalobců, které spočívalo v ochraně zájmů žalobců, tak v projednávané věci vyplývalo z výkonu jejich zákonné pravomoci a působnosti. Kolizní opatrovníci navíc žádné náklady

Shodu s prvopisem potvrzuje S. Š.

spojené se zastupováním u soudu neuplatnili a soudu ani ze spisu nevyplývá, že by jim vznikly jakékoliv náklady spojené se zastupováním žalobců, popř. že by snad přesahovaly rámec jejich běžné úřední činnosti.

100. Procesně úspěšnému žalovanému soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť neshledal, že by mu vznikly náklady přesahující rámec běžné administrativní činnosti.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 26. srpna 2025

JUDr. Jaromír Klepš v.r.

Předseda senátu